

УДК 821.111

**COMPARATIVE ANALYSIS OF THE POEM «O WHERE ARE YOU GOING?» BY W. H. AUDEN IN THE BILINGUAL PRESENTATION
КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ВІРША В.Г. ОДЕНА «КУДИ Ж ТИ, КУДИ?»
У БІЛІНГВАЛЬНІЙ ПРЕЗЕНТАЦІЇ**

Skrypnyk T.M. / Скрипник Т.М.

ORCID: 0000-0002-7318-5726

Ph.D. in pedagogical sciences, ass. professor,
ass. Professor /

кандидат педагогічних наук, доцент,

Department of English Philology and Translation / кафедри англійської філології і перекладу
National Aviation University, Kyiv, Ukraine / Національного авіаційного університету

Анотація. У процесі компаративного аналізу вірша В.Г.Одена в оригіналі та перекладах проаналізовано образи літературних героїв, жахливої долини, історіографію текста, його філософське підґрунтя, багатство фонетичних, морфологічних та синтаксичних конструкцій текстів. Зроблено висновки про лексико-семантичне багатство твору англійською мовою, про значення прийому алітерації у вірші В.Г.Одена.

Ключові слова: компаративний аналіз, прийом транспозиції, алітерація.

Abstract. In the course of comparative analysis of the poem by W.H.Auden and in the translations were examining literary characters and the type of the terrible valley, the poem's historical-graphic and philosophical undergound, a lot of phonologic, morphological and syntactic constructions from these texts.

The conclusion. There are very big wealth and manifoldness of the text in the English language and literary reception alliteration using in the poem by W.H.Auden

Key words: comparative analysis, reception transposition, alliteration.

Вступ.

Компаративістика поетичних творів мовою оригіналу і в перекладі характеризується в літературознавстві сучасними науково обґрунтованими генетико-контактологічними дослідженнями зв'язків у перекладознавстві та літературі. Контактологічні дослідження здійснюються на типологічних рівнях: на тематологічному (теми, системи образів і переспіви у поезії з елементами, наближеними до версифікації), у морфології (переклади окремих синтагм і речень, їх функції, лексико-семантичні трансформації). Контактологія творчості розглядається у парадигмі філософського осмислення соціогуманітарних явищ минулого і сучасного світу, представленого у парадигмі міжнаціональних зв'язків. Наукові дослідження компаративістики ґрунтуються на історіографії, історіології, інтертектуальності тощо (палімпсест, центон та ін.). Найчастіше *компаративний аналіз* застосовують для виявлення спільних підстав, якостей, властивостей та подібностей у творах, що мають генетико-контактні, історико-культурні зв'язки. У процесі компаративного аналізу творів застосовуються прийоми *транспозиції* (перенесення), досліджуються позитивні якості *інтерференції* (впливу) тощо.

Особливості компаративного аналізу поетичного твору мовою оригіналу і в перекладі у нашому дослідженні полягають

- у зіставленні назви, теми та висловлених ідей,

- у порівнянні зображально-виражальних засобів створення ключових образів,
- у розгляді лінгвостилістичного аспекту твору, особливостей і розмаїття засобів перекладу лексико-граматичних синтагм;
- розглядаються історіографічний аспект твору, філософське осмислення подій і образів у часо-просторовій структурі творів.

Основний текст.

У нашому дослідженні у процесі компаративного аналізу вірша В.Г. Одена «Куди ж ти, куди?» і перекладів розглядаються назви твору, ключові образи (образи героїв, образ долини), особливості внутрішньої рими, прийом алітерації, історіографія, філософське підґрунтя.

Вірш W.H.Auden «O where are you going?» said reader to rider» написано у 1932р. Українською мовою твір перекладено О.Мокровольським і В.Марачем, російською – В.Топоровим, О.Михальським і І.Колмаковим. **Назва твору** у розглянутих перекладах у смисловому значенні цілком відповідає назві оригіналу. У перекладі В. Марача допущена еквіритмія (невідповідність ритмомелодиці рядка оригіналу): «Куди це зібрався ти?»

Образи героїв. W.H.Auden. Перша строфа. «O where are you going?» said **reader to rider**... Дослівно: «О, куди ти ідеш?» – сказав читач вершнику.

Друга строфа. «O do you imagine», said **fearer to farer**... Дослівно: «О, ти уявляєш?» – сказав переляканий платнику.

Третя строфа. «O what was that bird», said **horror to hearer**... Дослівно: «О, що це за птах був?» – сказав жах слухачу.

У четвертій – герої об'єднані і обговорюють подальші події і шлях до мети.

Герої твору у перекладах представляють сукупність дійових осіб, яких не об'єднує ні соціальний стан, ні професійні заняття, ні психологічні риси. Їх об'єднує мета подорожі і мрія про очікувану долину щастя. Вибір назви героїв у перекладах обумовлений завданням автора дотриматися прийому **алітерації**. *О.Мокровольській*: «каже вершнику віршник», «плете полохкий палахкому», «жах зуху на вухо».

В.Марач: «ратнику радник», «вершнику вісник», «лицарю лимар»

В.Топоров: «наезднику молвил начетчик», «пытливому начал пугливый», «сказал домосед непоседе».

І.Колмаков: «у рыцаря спрашивал ритор», «так трус обращался к матросу», «страх нашептывал стражу»

О.Михальський: «рек коннику книжник», «рек путнику пленник», «рек страннику страх».

Прийом алітерації. Особливості фонетики і морфології у перекладах.

Фонетичні утворення в кожному розглянутому тексті представлені як літературний прийом алітерації. Найцікавіше фонетичне утворення є в перекладі О.Мокровольського у словосполученні «*полохкий палахкому*». У слові «полохкий» у ненаголошених складах буква «о» вимовляється як звук [а]. В усному мовленні різниця між лексичними значеннями слів розпізнається лише завдяки їх закінченням. Лексичне значення слів *полохкий і палахкий*

розкриває образи людей, не сумісних за характером, а саме: один з них полохається, тобто лякається чогось, а інший – палає, тобто палко бажає чогось. О.Мокровольський яскраво створив образ жаху: «*жах зуху на вухо шепоче, – шурхоце чорнюще в гіллі! Слідком щось слідкує, ступає, стовпіє!*». Слово «*зух*» утворено від слова «*зухвалий*» (прийом безафіксного утворення іменників від прикметників) за аналогією від слова «*жах*» – від слова «*жахливий*». У перекладі В.Топорова приваблює увагу морфологічне утворення слів «*домосед*» та «*непоседа*». Це спільнокореневі слова з коренем -*сед-*. Слова набули антонімічного значення завдяки першій частині в них. У двокореновому слові «*домосед*» – завдяки першому кореню «*дом*». У слові «*непоседа*» – завдяки префіксам «*не-*» і «*по-*»

Особливості синтаксису. Прийом застосування у тексті твору-оригіналу системно-структурних синтаксичних конструкцій (речення з прямою мовою і авторськими словами) дотримано перекладачами, лише у версії В. Марача відсутні дієслова як характеристика автора мови героїв.

Образи героїв у тексті-оригіналі. У творі В.Г.Одена герої зображені як співрозмовники, що обговорюють небезпечну подорож. Хто вони? Що їх об'єднує? Що може бути спільного у читача і вершника, у переляканого з платником, у жаха зі слухачем? Вони названі за фахом, за характером, за емоційним станом та ін., але не поіменовані. І читач розуміє, що це не різні герої – це метафори для зображення психологічного стану людини, яка мандрує у пошуках щасливого майбутнього. Єдине, що об'єднує образи-метафори – це суголосні звуки на початку слів «*r – r, f – f, h – h*» та формотворний суфікс «*er*» наприкінці. Крім алітеризованих назв героїв, ще однією фонетичною особливістю є відмінність в одному звуку у вимовлянні пари цих назв: «*reader – rider*», «*fearer – farer*», «*horror – hearer*». Незвичайним є прийом своєрідної уніфікації їхньої бесіди. Про всіх героїв написано, що вони «сказали» (*said*), хоча можна застосувати синоніми «*told*» – розповів, «*added*» – додав та ін. Ці англійські слова також є односкладовими, як і «*said*» і могли б вписатися у ритмомелодіку віршоряду. Уніфікація процесу поряд з багатством лексики і грою лексики для зображення героїв сприймається як особливий прийом В.Г.Одена. О.Михальський теж уніфікував лексику бесіди, повторюючи слово «*рек*». Інші перекладачі уникали уніфікації і добирали синонімічні дієслова.

Образ долини.

W.H.Auden: That valley is fatal when furnaces burn,
Yonder's the midden whose odours will madden,
That gap is the grave where the tall return.

Дослівно: В долину смертельну в той час, коли печі спалахують,

Он ті, середні, від них запах буде зводити з розуму,

Ця щілина – це могила, де розповідь повернеться

О.Мокровольський: Ущелина челюсті щирить, мов піч!

Де ступиш ногою – потонеш у гною,

Могила поглине, понівечить ніч.

В.Марач: Заграв блиск і грізно гуркочуть громи,

Там розум затьмарює смородом сміття,
Зринають примари з могильної тьми.
В. Топоров: В юдоли той, политой кровью, сгоришь,
Там запах дурмана страшной урагана,
Там в ров для таких храбрецов угодишь.
І. Колмаков: Ужасна долина, где печи горят,
Где смрад разложения ведет к иступленью,
Где рыцарей мощи покоятся вряд.

Кожен з перекладачів відтворив образ жахливої долини, де навіть сморід може згубити героїв, названих як «хоробрі» і «рицарі». Але перекладачі не змогли відтворити натяк В.Г.Одена на потойбічний світ, де повертається те, що людина сказала у цьому світі. Ця філософська думка автора про відплату за заподіяне, але вона передана перекладачами лише опосередковано. І. Колмаков метафорично відтворив філософську ідею автора: «Везде ты постигнешь отсутствия суть!» У перекладах В.Топорова і І.Колмакова «хоробрі» і «рицарі» зображені так, що вони будуть лише мертвими і бездіяльними у тому світі.

Історіографічний аспект, палімпсест. Лексика вірша В.Г.Одена і назви героїв відповідають сучасній англійській мові, тобто сюжет твору сприймається як сучасна історія. З метою відтворити прийом алітерації перекладачі змінили назви героїв, що призвело до зміни часу зображуваних подій. У версифікаціях В.Марача і О.Михальського образи героїв відображують епоху Середньовіччя: «ратнику радник, вершнику вісник, лицарю лимар», ужито застарілі слова «рек книжнику». Застаріла лексика у перекладах В.Топорова і О.Мокровольського.: *ритор, юдоль, рицар, начетчик, віршник, рек* – створює враження подій епохи Середньовіччя.[1] У перекладі І.Колмакова поряд із застарілими словами уживається сучасна професійна лексика: *бинокли и лоты. «Бинокли и лоты вскрывают пустоты»* – цей вислів створив образ ХХ століття. На перший погляд, поєднання лексики кількох епох є недоречним. Але можна припустити, що у перекладах відтворено велику часову площину небезпеки, що пролягла для подорожніх із епохи Середньовіччя до подорожніх наших днів. Таке поєднання несумісних ознак часу і збігу різних часо-просторових площин отримало у постмодерністській літературі назву «палімпсест».

Філософське підґрунтя твору. Трагічні події першої третини ХХ ст. стали підґрунтям формування філософської течії екзистенціалізму, яка відображувала песимістичні погляди суспільства. У вірші В.Г.Одена «Куди ж ти, куди?» дається специфічна трактовка екзистенціалістських мотивів. Його твір орієнтований не стільки на акт пізнання світу, скільки на намагання показати тривогу людства, втіленого в образах мандрівників у багатоманітні метафор, показати складну, суперечливу психологію сучасної людини.

Висновки.

У процесі компаративного аналізу розкрито міжнаціональні зв'язки англійської поезії, лексико-семантичне багатство мови, внутрішню риму і алітерацію як основні літературні прийоми, екзистенціалістські мотиви твору. Компаративний аналіз підтвердив парадигму нерозривності взаємозв'язків літературної та екстралінгвістичної теорій у перекладі поетичних творів,

поняття про філософський та історіографічний аспекти оригіналу і перекладів .
Вважаємо, що аналітична робота з англomовними поетичними творами
сприятиме розвитку літературної і лінгвістичної компетенцій студентів-
філологів

Література:

1. Даль В. И. Большой иллюстрированный толковый словарь русского языка : современное написание : ок. 1500 ил. / В.И.Даль.– М. : Астрель : АСТ : Хранитель, 2006. – 348, [4]с. : ил. .

2.. The Mention book of Major American Poets . Ed. by : Oscar Williams and EdvinHonig / without the towh of ed. – 1958. – 556p